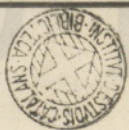

RESURGIMENT

SUMARI

TEXT: A la premsa.— Unes paraules... — Catalunya en el món.— Als escriptors de Catalunya, H. Nadal i Mallol. — Crònica de Catalunya, De la vida artística, R. Q. A.— Ego, Sensus.— Eduard Marquina.— Nova antologia, Poetes catalans contemporanis: L'Amiga al temple, El teu retrat, Joàn Arús i Colomer. — Un gran aconeximent artístic, Estrena de "Els Emigrants", de l'Ignasi Iglesias. — Els catalans exilats i la Catalunya de l'avenir, Ll. Subirachs i Cunill. — Lleugeres disquisicions poètiques, Manuel Cairol. — Catalans, germans de patria. — Sostenidors de RESURGIMENT. — La qüestió d'Irlanda, Joàn Nut. — Elegia romana, Jeroni Zanné.— Un català mil·lionari, Valiós testament. — Institut d'Estudis Catalans, Normes ortogràfiques.— Felç auguri, P. O. L.—Notícies.

GRAVATS: "Aplec de la Sardana" celebrat a Vallvidrera. — Ignasi Iglesias, autor de "Els Emigrants". — Pere Vila i Codina.

○ ○ ○

INSTITUT MUSICAL FONTOVA

Fundat el 15 d'abril de 1904

— Subvencionat pel Govern Nacional

DIPLOMA D'HONOR i DUES MEDALLES D'OR EN LA EXPOSICIO UNIVERSAL DE GANTE (BELGICA)

El més important de la República per sa excel·lent reglamentació i eficaç ensenyança musical moderna i el més acreditat per sa administració model.

CONRAD FONTOVA - LLEÓ FONTOVA

Directors Tècnics

JOAN B. LLONCH

Director-Gerent

○ ○ ○

CARRER CALLAO, 511, "Secció Central"

Unió Telefónica, 438, Llibertat

Carrer Independencia, 2909

"Secció Sur"

Carrer Rivadavia, 6887

"Secció Flores"

Carrer Echeverría, 2228

"Secció Belgrano"

Exámens generals per boles numerades

20 sucursals a províncies

RESURGIMENT

Any I.

Buenos Aires, agost de 1916

Núm. 1.

A LA PREMSA

Salut, nobles campions de les causes justes que són reflexe de l'ànima dels pobles. RESURGIMENT s'incorpora a l'estol que lluita per les santes aspiracions culturals amb tot l'entusiasme d'una joventut ardida i abnegada.

A vosaltres, orgues del poble argentí que amb tanta noblesa us feu ressò dels clams de la gran família heterogenia que viu i es desenrotlla en aquesta jova i hospitalaria república.

Prensa catalana d'Amèrica, tan reduïda, per dissort, rebeu amb l'afectuosa salutació nostra, la demostració d'una íntima cordialitat esperitual.

I a tú, coratjós portantveu dels catalans de Xile, entusiasta «Germanor», que ets el degà de la premsa catalana de suramèrica, un especial homenatge t'endrega RESURGIMENT a l'iniciar-se en la brega periodística.

A tots, salut!

UNES PARAULES...

L'habitut periodística ens imposa el dever d'avançar uns mots que siguin alhora que una salutació fraterna envers tots els compatricis, la síntesi de la nostra actuació futura a guisa de programa.

En afers polítics rebutgem la teoria de la inconsciència, que preconitzen legió de senyors Esteves amb el nom de neutralitat, car entenem ço últim és sinònim de hipocresia i de covardia. L'home, obeïnt a l'impuls evolutiu de la pròpia existència, si és sensible, forçosament ha de manifestar la seva conformitat o protesta envers els problemes capdals que sommouen a la humanitat. Emprò nosaltres, que tenim una qüestió nacionalista previa a resoldre, no fem exclusivisme polític de cap partit ni dogma, puix entenem que la nostra missió és recullir les diverses opinions que s'emetin, sempre que la finalitat llur sigui de positiva valor per a la Patria nostrada, procurant, emprò, que'l nostre jut al respecte sigui equànim, serà i noble.

Fervents enamorats de l'idioma nostre i seguidors fidels de la depuració lingüística iniciada amb eficiència notoria per l'Institut de Estudis Catalans, aspirem a ésser tornaveu de la seva obra magna, adoptant, naturalment, les normes ortogràfiques modernes i fent que tots els catalans les coneguin i practiquin. Aquesta divulgació de les corrents lingüístiques i litera-

ries de Catalunya, constitueix l'objecte bàsic de l'acció que anem a desenrotllar.

No-gens-menys, donarem a conèixer les diferents manifestacions artístiques i culturals i tot el que es relaciona amb el progrés i enaltiment de la terra catalana.

Som humils obrers. No estem habituats a les bregues periodístiques. L'esforç que significa

aquesta publicació sols es deu al voler, a l'entusiasme i a la fe en l'avenir de Catalunya.

No pretenem dir res transcendental, sinó amb el nostre exemple induir a l'estudi de la llengua, la literatura i la història catalanes, i meditar sobre la posició actual de Catalunya en el món. Si això assolim, el nostre sacrifici serà, amb escreix, recompensat.

CATALUNYA EN EL MON

Molt s'ha parlat, entre nosaltres, de la conveniència d'una ferma i persistent campanya de divulgació de les coses catalanes a l'estranger i àdhuc un notabilíssim escriptor català qui visità l'Argentina ara fa dos anys, l'Alfons Maseras, publicà, de retorn a la pàtria, un opuscle — «Pancatalanisme» — que és tot un programa d'esperitualitat, afirmant l'alta valor de l'acció dels catalans dispeïsos pel món, que anhelan, per Catalunya, la rehabilitació dels drets indiscutibles que li foren llevats de mica en mica a mesura que la consciència del nostre poble cedia servilment a la força opressora, després d'haver perdudes les seves llibertats.

Molt se n'ha parlat del pancatalanisme i dissortosament no s'ha pas iniciada encara la croada ideal que amb ell es preconitza. Hi han hagut moltes manifestacions aïllades que no han estat mogudes, precisament, vers la fi directa d'una expansió verament catalanitzant, però, no-gens-menys, han contribuït a mantenir quelcom l'amor dels catalans envers la pàtria nostra.

Mai com en els moments actuals s'ha deixat sentir amb més intensitat, la mancança d'aquesta croada patriòtica i renovadora.

Avui que'l món sencer ha fixat l'esguard en Catalunya; avui que'l problema nacionalista català plantejat en el parlament de l'estat espanyol s'ha incorporat, definitivament, al conglomerat de nacionalitats que clamen per la llur existència lliure en el món; avui, en fi, que la humanitat ha sofert un parèntesi, en sa vida normal, prometedora, a pesar del trànsit afrós, d'un avenir de pau sòlida basada en el respecte a les nacionalitats, és precis que'ls que jamai hem traïdonat els ideals i aspiracions de Catalunya seguint-los amb fervorós anhel de llibertat des de que la raó ens mena, sapiguem mantenir nostre caràcter ferm i resolut i ésser en l'estranger l'encarnació de la ideologia catalana, plasmada en sòlids fonaments de

bondat humana. Pancatalanisme! o, sí! i en tant la catalanització dels catalans, car sense això la nostra croada no tindria eficàcia.

Amb motiu de la celebració del centenari de la independència argentina, un amic, un català restà perplex al enterar-se, pel curs de la conversa nostra, de que'ls pròcers Blai Parera, Larreu (no Larrea com equivocadament se l'anomena), Matheu, Llavallol, etcètera, siguessin catalans. I com l'amic al·ludit, són a milers els que ignoren les glòries de nostra pàtria i el seu passat esplendorós, com la situació present de Catalunya enfront el món. Per ço creiem propici, a l'iniciar la tasca, parlar de l'actual moment ideològic del nostre poble.

Catalunya obeïnt a una força biològica incontrovertible que demostra l'innat sentiment de llibertat que posseeix, a l'esclatar l'afrosa conflagració que anorrea l'Europa entera, ha repetit el geste heroic i abnegat d'oferir la seva sang pels ideals nobles i humans i, el mateix que feu amb l'Argentina per sa justa emancipació, el seu esperit, venent la pressió del jou esclavitzant, ha emprès el vol vers les regions en lluita, i els braços dels seus fills brandejant armes per l'honor i llibertat dels pobles, palesen clarament quins són els seus anhels, quines les seves ànsies.

I és que la nostra pàtria vol viure de cara al món. Dos segles de patiments cruels no han esborrat, però, el segell característic de la seva fesomia. La nacionalitat catalana existeix, viva i potent. El verb de la raça, ànima i essència de la nacionalitat, es troba en el màxim de la seva esplendor. La llengua catalana, la gloriosa llengua catalana, l'idioma més enèrgic de la terra, mal que'ls pesi als seus innumbrables blasfemadors, ha travessat fronteres i mars estenent en triomf

les seves ales. La literatura catalana pot colzejar-se amb orgull amb les més fortes i esplendents. I ja que l'assumpte s'ho porta transcrivim amb complacència, tal com fou escrit, el jui catègòric, rotunde, serè, d'un dels més esclarits cervells de l'Espanya contemporània. L'egregi Azorín, diu: «En Cataluña existen hoy novelistas, poetas y críticos de un gran prestigio, y no tiene que envidiar nada la literatura catalana a la castellana.»

Per altra part, les arts catalanes mostren una originalitat estupenda. Es de mala llei, alhora que revela un desconeixement lamentable de la matèria, la hipòtesi tan generalitzada que assigna a la patria nostra solament un renom industrial, presentant-la òrfena d'esperitualitat. Catalunya, prolífica terra d'artistes, ha vist molt sovint suplantada la maternitat dels seus fills il·lustres. Per'xò s'ha ignorat arreu la verdadera importància i el moviment de l'art català tan floreixent.

Quin altre poble ibèric aporta a les arts diverses més eminències que Catalunya?

On existeix una institució parella a l'Institut d'Estudis Catalans, sense remuneració per part de l'estat?

I en l'eix de la política espanyola, quina és la força propulsora? El nucli català. D'ell surten els projectes transcendents que remouen constantment a l'opinió pública, sinó que sempre s'interpreten erroniamment, per conveniència emprò, i el què resultaria un benifet per les distintes nacionalitats que integren l'estat espanyol, es converteix en res, quan no es mofen de la dignitat catalana. Exemples: El projecte d'administració local, el de mancomunitats i el de ports francs, per ésser els més recents.

I si tenim tot el tresor dessús citat; si el comerç i la indústria, en plena activitat, ens ofereixen, i amb escreix, les llurs riqueses; si posem un dret jurídic especial; si la nostra condició ètnica i geogràfica ens és propícia; si ens sentim coratjosos per a regir nostres destins; si tenim, en fi, ben definida la nacionalitat i el dret de disposar-ne, hem de renunciar a aquest benifet?

el fem amb tota la vehemència d'un clam desesperat. Penseu que ço demanat obeeix al desig de millorar la condició patriòtica dels vostres germans de patria, d'orientar als convençuts i de convèncer als escèptics, catalans tots que sufrim la influència nociva del mitjà ambient en que vivim, que'ns desnacionalitza, ens descatalanitza...

RESURGIMENT s'honorarà publicant tots els articles que se li remetin, donant-els-hi preferència.

H. NADAL i MALLOL.

CRONICA DE CATALUNYA DE LA VIDA ARTISTICA

Entre mig d'un ambient terbolat pels acon-teixements polítics que's produeixen actualment a Madrid, amb la discussió del missatge de la corona en el qual la representació de Catalunya ha presentat una esmena magnífica, s'han celebrat i es celebren a Barcelona manifestacions artístiques que, per als que tenim l'esperit predisposat a rebre les belles formes estètiques i no ens confonem amb els que gesticulen i avaloten comentant les incidències del debat, tenen una alta significació esperitual. No és que amb ço dit volem despreciar aquells exaltaments propis de la passió i entusiasme del moment, sinó demostrar, pot-ser resultant del cosmopolitisme de la nostra urb, que, mentre es discuteix el patrimoni nacional, mentres lluiten, front a front, els dos esperits, regressiu i progressiu, castellà i català, i la nostra gent se sent inflamada pel curs de la topada magna, Catalunya no perd la serenitat i segura avança pel camí de l'art, imperturbable.

Hem assistit a les representacions de «L'arlesiana», joia literario-musical en tres actes i cinc quadres, d'Alfons Daudet i G. Bizet, que han representat distingits actors del nostre teatre en les Arenes i durant els dies de Pasqua, en el Teatre Espanyol. L'orquestra la formaven un nutrit còs de professors del Liceu, tots ells del Sindicat Musical de Catalunya, portant-se perfectíssimament, sobre tot en la execució de les «Cèlebres dances espanyoles» del malhaurat eminent mestre Granados, que sigueren adherides al programa. El mestre català Lamote de Grignon feu la deguda instrumentació de les dances. L'hermós espectacle constituí un èxit grandios.

També hem tingut el goig de tornar a fruir els concerts selectes de la Orquestra Simfònica de Madrid, que ha donat tres audicions en el Palau de la Música Catalana, amb la cooperació de la gran massa coral de l'Orfeó Català.

El públic, per cert nombrosíssim, no perdé ni un detall de la perfecta execució de les diverses obres, i al finalitzar aquestes pro-

ALS ESCRIPTORS DE CATALUNYA

Recullint, ben agraçosament per cert, les innumerables opinions emeses per distingits compatricis amb motiu de la publicació de RESURGIMENT, a vosaltres, homes de Catalunya, escriptors de la patria, tots els que teniu fè en l'avenir del nostre poble, em dirigeixo gonflat el pit d'entusiasme, però amb el cor compungit per un pressentiment: la temença de que'l prec que vaig a fer-vos en nom dels catalans de l'Argentina no tingui eficàcia pels pocs mèrits del qui aquestes ratlles signa.

Voldriem que compreguessiu l'esforç, el miracle, que suposa la publicació d'aquesta revista. No és possible explicar-vos-el perquè sortiríem de la norma que'ns hem traçada, però si fiteu l'esguard en el quadret que va en altre lloc d'aquest número, heureu resposta tàcita del que significa la generositat d'uns entusiastes.

A Catalunya s'ignora la verdadera situació dels catalans d'Amèrica. No és possible fer-se ben bé càrrec de la faïç amb que actuem, i si bé algunes vegades rebeu noves agraços, no vol dir això que dintre l'esfera del nostre actuar no passem un verdader calvari.

Hem de lluitar contra uns factors tan oposats a la nostra peculiar manera d'ésser, que sols una ferma voluntat, un esperit disposat a rebre els més cruels desenganys, en holocaust a la finalitat patriòtica que perseguim, no ens fa tornar enrera; i si bé qualques voltes notem els efectes d'una depressió d'ànim,

la més lleu reacció que's manifesta dins la nostra vida col·lectiva ens torna l'entusiasme i l'ardidesa i tornem a ésser els lluitadors, humils, però abnegats i sincers de sempre.

La nostra gosadia ens ha portat a una empresa superior a les nostres forces. Però nosaltres, que tenim fè en Catalunya, no hem dubtat un sol moment confiant amb la col·laboració dels homes que de l'amor a la patria han fet un culte.

A ells ens dirigim, als que creguin amb la valor de l'acció dels catalans allunyats de la patria; als definidors de la personalitat de Catalunya; als sembradors d'ideals; als escriptors tots, siguin quines siguin les creences llurs, de la esquerra o de la dreta, del mig o de les vores, lliberals o conservadors, futuristes o tradicionalistes, mentre avantposin a totes les coses el sagrat amor a la Patria. A tots ens adrecem en cerca d'una almoïna esperitual: Feu-nos la gràcia d'escrivir quelcom pels catalans d'Amèrica! Envieu-nos, de tant en tant, treballs que'ns orientin, lletres que'ns parlin dels problemes vitals que sommouen la consciència del poble català, dels progressos morals i materials de la nostra Catalunya, de tot el que significa vida i moviment. No us demanem pas gran cosa. Només que us recordeu de nosaltres: que penseu en la Catalunya que viu fóra de la pàtria i que en les penuries de l'exil no oblidem un sol instant la terra que'ns vegé nàixer i ens dalim esperant l'hora anhelada del retorn! Recordeu-vos-en! Aquest prec us

digà als concertistes entusiastes aplaudiments.

I ara que hi estem posats hem de dir-vos també que a les Galeries Laietanes s'han celebrat dues exposicions de pintures que han tingut feliç aculliment. En Joan Llimona, el mestre Llimona, se'ns presenta amb una força expressiva culminant. El seu art és d'eterna joventut. No decau a pesar dels anys que passen, sinó que, pel contrari, dia a dia ens mostra noves visions místiques que ens fan pensar en el màxim de la bellesa. L'altra exposició és també d'un mestre. En Mas i Fondevila ens ofereix una serie de pastells i pintures dignes de l'art lluminós i harmònic del seu estre, i el mateix que en Llimona, demostra que per ell els anys no transcorren en và.

* * *

L'«Aplec de la Sardana», festa lluminosa, d'amor i llibertat instituïda deu anys ha per un entusiasta nucli de patriotes, ha constituït enguany un solemne esdeveniment, tant per la selecta audició de sardanes com per la immensa generació que's reüní freturosa de esplaïar-se en la serenor del dia magestuós i harmònic, amb les sublimitats de nostra dansa nacional, símbol de germanor i exponent altíssim de les bondats de la raça catalana.

Sota la immensa volta coronada de llum, aspirant la dolça odor de la serra exuberant, entre mig de cants d'auells i de remor

L'hermosa muntanya de Vallvidrera es vegé concorreguda per milers d'ànimes que en llarg romiatge afluien de la ciutat des de les primeres hores del matí primaveral.

Les senyeres d'entitats, a mesura que arribaven, eren saludades amb aplaudiments i crits de joiosa benvinguda. Les estridentes barres catalanes reflectien als raigs del sol guspirejant or i sang. La típica barretina era ostentada airosament pel jovent entusiasta. Belles damiseles rumbejaven amb amor i majestat, plenes de gracia, la blanca mantellina i damunt dels pits llurs, xamoses garlandes de flors relligades amb cintes dels colors de nostra ensenya.

L'aspecte que oferia l'esplanada al començar la festa, no's pot descriure amb precisió. Un devassall de colors s'estenia damunt del quadre. Les cares enceses pel xardorós caldeig del dia, vessaven satisfacció; els crits succeïen a les rialles i aquestes se confonien, esbojarradament, amb el bruit de l'hora inoblidable.

Prest, les notes llançades per les cobles «La Principal», de Perelada, i «Els Montgrins», de Torroella, feren el miracle de calmar, en religiós silenci, aquell esplaïament de goig aixordador, fent ajuntar les mans, i la sardana començava per a anar-se engrandint fins a encerclar-ne d'altres que naixien com per encant...

El dia transcorregué tranquil i amb dolça pau, com s'acostuma en totes les nostres festes.

«Aplec de la Sardana» celebrat a Vallvidrera

de cascates gaiament, entrelaçades les mans per mútua voluntat, que's desprenen solament per a rebre a un nou devot de la dansa bella i sacra, la multitud arborada de plaer per les vibracions excelses de la popular tonada i obeïnt al ritme que fa moure les rotllanes al seu albir cadenciós, s'entrega en còs i ànima a l'art i a la bellesa, lliure el seny de prejudicis i amb un ideal únic i generós: el sentiment d'humana tendresa arrelat al cor.

I après, encara els esbarts dançaires, els orfeons, els chors improvisats; i, ja fosquejant, muntanya avall entonant l'himne sagrat de la patria, i fins a una altra anyada.

Poden restar orgullosos els organitzadors de l'Aplec per l'èxit sempre creixent de la gran festa.

* * *

M'he reservat per últim, parlar-vos d'un gran esdeveniment artístic que tindrà lloc

el dia de Sant Joan, en el Teatre Principal de la ciutat de Terrassa.

Es tracta de l'estrena de «Els Emigrants», la forta obra de l'Ignasi Iglesias que tantes vegades ha estat anunciada, però que'l període, diguem-ne de transició, perquè passa actualment el teatre nacional català, ha privat de que podessim fruit les seves meravelles. Ara, doncs, definitivament podrem saborejar-les.

Com ja es suposarà, s'ha hagut de recorre a un teatre forà perquè encara a Barcelona, a pesar dels entusiasmes patriòtics, no és possible omplir-ne un fent teatre català. Això, per més paradoxal que sembli, és realitat neta i crua. Funciona el Coliseum Pompeia (antic Propietaris de Gracia) periodicament, amb una discreta companyia, i no és mai, de bon troç, plena la sala.

L'Iglesias, el patriota tot cor, l'home-apòstol del teatre de la terra, l'autor il·lustre, ofrena generós i abnegat a la multitud assedegada de bellesa, la obra dels seus amors per a que sigui un exponent de la vitalitat de nostre teatre. Magnífic geste que ell veurà premiat amb escriure si la multitud en resta agraïda. Sinó, si passa desaparegut el seu acte, si no es sab apreciar tal com es deu, ell, l'home integerrim, seguirà resignat el seu calvari en pro del teatre nacional de Catalunya.

Es diu que l'estrena de «Els Emigrants» romandrà escrita en or en l'història de la dramaturgia catalana. Els que saben el tema de la obra diuen que el poble hi té una part tan principal, que fa augurar un èxit popular de ressonancia. Ademés, contenen que està escrita magistralment.

Els assaigs avancen i no s'escatimarà res per a la seva representació. Més de cent persones hi pendran part, sota la direcció artística del propi autor, i el principal paper estarà a càrrec d'en Jaume Borràs. S'estrenaran les decoracions que hauran d'emmotllar el marc escènic, pintades per un notable escenògraf.

L'eminent mestre l'Enric Morera ha escrit per a la obra de l'Iglesias una pàgina de música que no cal dir serà cosa bona.

S'atansa el dia de l'estrena. Hi ha un entusiasme grandios. Es diu que «Els Emigrants» serà la resurrecció del nostre teatre.

R. Q. A.

Barcelona, juny de 1916.

EGO

O, el poble català! Nostre gran i encoirat poble, frisós i intel·ligent; preuada i ardida niçaga, sobrer sempre de coratge i de voluntat per a totes les empreses i manifestacions de la vida, — siguin quines siguin; — catalans, gent de valú, quan se desgranen, es a dir, ú a ú, individualment;

més, quan s'ajunten, quan hi ha que acoblar-se, aplegar-se, per a crear la força que sosté, que rotlla, que aixafa, que venç, que doma, que bat, que dóna dret i que triomfa, el català renuncia a tot, per mor de son jo, interposat a tots els grans ideals vindicadors, que són arrel de la seva ànima, fibra en la pensa i llum a sos ulls.

«Jo valc molt més!...» «Jo ans que això!...» «Jo de primer!...» «Jo ho faig i ningú és capaç de fer-ho com jo!...» «Si ells hi són, jo no hi vaig!...» i, això, amb tot. El jo petulant i migrat, ha destruït capdals empreses catalanes; el jo imperatiu i autocràtic, ha anul·lat belles iniciatives, com aquella gloriosa que portava a la nostra Catalunya, per camí dreturer, cap a la conquesta de sos preuats ideals; aquella hermosa i patent força política, única en el món per sa originalitat i ses característiques austeres, que s'anomenà «Solidaritat Catalana». Qui ho diria!... aquella fusió incontrastable de tots els estaments socials, polítics i religiosos, dintre el magestuós motllo o gresol de la pròpia esperitualitat i dels sentiments propis, va destruir-se dissortosament a conseqüències del jo malfactor de sempre; ja hi fóra Catalunya allà on va amb furienta empenya, si no fos el jo malèfic que tot ho destrueix i enruina.

I aquest fenomen que, per dissort de la nostra causa, impera des de la patria, en qualque part del món, el trobem arreu en les col·lectivitats emigrades del terror. Diguen què fan per Catalunya, col·lectivament, els catalans que o'frenen en terres estranyes l'intel·lecte, el braç i l'ànima?... Què, els catalans que's troben a Buenos Aires?... Aquí, catàlment, és on pot veure's més clara, més evident, més precisa la inutilitat col·lectiva del seu esperit. Cada ú, ben deslligat, ja en art, en comerç i en tota mena de treball, és un portentós factor que interessa, que sobressurt, que's posa de relleu, que dóna quelcom de profit. El català, viu, el mateix aquí que allà, amb la seva esperitualitat semissolitaria, i sembla que la terra llunya no li mou el cor; per prudència, per tacte o per conveniència, — no volem pensar que sia per covardia o temença, — s'isola, avar de son jo, passant ratlla a quan hagi fet abans, pels avenços i aspiracions catalanes; clou les parpelles, amaga l'esguard freturós i res vol veure de quan li pugui recordar planes, serralles, comes, fondalades i boscos de la terra estimada; clou, ademés, l'oït per a no escoltar els clams de sos confreres quan li facin recordança dels drets catalans que'ns regategen.

Es precis l'anul·lació del jo ensuperbit i separatista que'ns caracteritza massa pel cantó vanitós, i, en son lloc, s'imposa la unificació, el lligam patriòtic que'ns fermi a tots i ens acobli en un sol anhel, en un desig únic: l'absoluta obtenció de nostres drets, sense trevas ni migraments, sense mimva de con-

dicions impositives, sense regateig de llibertats.

Cal, doncs, que el Centre «tal», i el Club «qual» i la Societat «aquesta», i el Casal «aquell», perdin a l'una l'egoisme governamental del sentiment del jo llur, per quins s'obliguen a romandre en son lloc eternament en defensa dels interessos que representen unes quantes dotzenes de «solitaris» descuidant l'interès col·lectiu: el de setanta mil catalans espargits pels entorns de la gran urb americana, sense que puguin gaudir res que els recordi les excelsituds del terror llunyà, incomunicats per sempre més de quan pugui fer-los revivre llurs sentiments patris, con dormits per manca d'un asperó que'l desvetlli.

Cal remoure-ho tot per a acoblar-se, el mateix aquí que'n nostres llogarets. Arrelar-se pregonament, per a quan el torb furios ens empenyi amb intent d'hecatombe. Aixequem la vista ben amunt, i, més amunt encara, el sentit i pensament catalans; i, encara més enllà del tot, el nostre cor.

Sursum corda, catalans!...

SENSUS.

EDUARD MARQUINA

L'il·lustre autor dramàtic de llengua castellana, quin nom encapsala aquestes ratlles, se troba des de'l mes passat a aquesta capital.

No intentarem fer la biografia del poeta perquè la premsa diària ha explicat ben detalladament la carrera artística del nostre excels compatriota qui acredita en terres americanes la fama de que ve precedit per la seva labor fecunda i genial.

L'autor de «En Flandes se ha puesto el sol» ben poca cosa ha escrit en la dolça llengua nostra. Sols recordem quelques poesies de la seva incipiença literària, quan encara el seu nom romaní en oblid i no hi havia el més lleu indici, en la seva obra, que fes vesllumar al geni que avui el món admira.

Rebi el català, el poeta, el mestre, la demostració sincera de la nostra admiració.

NOVA ANTOLOGIA

POETES CATALANS CONTEMPORANIS

Mai, potser, s'havia manifestat a Catalunya amb tanta força intuitiva i tan belles promences, una pl·iade de joves poetes con la que actualment somnou, amb les seves produccions, el comentari dels cercles i grups intel·lectuals de nostra patria. Llibre de poesies que veu la llum, poeta que es revela amb temperament propi i concepció estupenda.

La generació que ara es forma a Catalunya — ens deia l'inclit Carner un dia del seu sojorn a Buenos Aires — és d'una genialitat tan gran que bé pot dir-se que la excelsa poesia catalana arribarà, amb ells, a una altura incommensurable.

RESURGIMENT, doncs, donarà a conèixer, fragmentàriament, als catalans d'aquest troç d'Amèrica, la obra d'elevació esperitual catalana, publicant, en cada número i sense ordre de mirits, les poesies que a nostre jut més agradin, dels novells convesadors del gai saber amb preferència, i dels ja consagrats genis, sota el títol que a eixes ratlles precedeix.

Comencem, avui, l'antologia amb dos sonets del pulcre Arús i Colomer qui imposà la seva unció poètica amb el tom «Cançons al Vent» i ha refermat el seu valer amb el «Llibre de Sonets».

Parla el poeta:

L'AMIGA AL TEMPLE

L'amiga vol, per a volà una mica i acostar-se a la gloria del Senyó, un pur oblit de tota cosa inica i de tota mondana distracció,

O, tú, l'amiga frèvola i bonical... Jo et veig al temple dins la lleu claró, obert el llibre que'l misteri esplica i els camins de la mística oració.

Més als teus llavis la oració no hi grana car tu la deixes contemplant la vana gençor del llibre de marfil i d'or...

Si és que ell mateix occeix ton res, amiga, clou les parpelles, reconcentra't; siga ton únic llibre d'oracions el cor.

EL TEU RETRAT

Mos ulls són fervorosos davant del teu retrat a on se fa immutable la teva juvenesa i el teu amable rostre, que és símbol de bellesa, i el teu somriure gràcil, digne de ser cantat.

Mon pensament divaga davant del teu retrat; ara ets al temps propici: te riu la juvenesa i és el teu cor de verge miracle de bellesa que, jo, creient i amant, en versos he cantat.

Més passa el temps, o, donal! I aquesta meravella no serà pas eterna. Un jorn tu seràs vella i als fills els hi diràs: Vint anys també he tingut...

Els llegiràs els versos que jo t'endrego ara, i en el retrat d'avui admirarà encara la gracia de la teva llunyana joventut.

JOAN ARÚS I COLOMER.

UN GRAN ACONTEIXEMENT ARTISTIC

ESTRENA DE "ELS EMIGRANTS"

DE L'IGNASI IGLESIAS

Escrivim aquestes ratlles amb el cor rubert de joia: amb la emoció que promouen els grans esdeveniments. Els qui sabem, per anar-lo seguint en ses diverses fases, el desenrotllament del teatre nacional de Catalunya i ens condolim de la soporífera situació en que's troba des de fa temps, al rebre notícies afalagadores sentim renàixer la confiança — eterns optimistes — en una propera reacció dels elements que hi estan interessats per a col·locar el teatre català en conllicció honrosa, puix que la nostra escena té una tradició massa gloriosa per a que roman-gui en el lloc d'inferioritat d'ara. Sembla talment que Catalunya no compti amb autors, no tingui els Guimerà, Iglesias, Gual, Rusiñol, de renom universal, els Puig i Ferrater, Carrión, Apeles Mestres, Morató, etcètera, actors eminentíssims, escenògrafs genials i tot el que's relaciona amb el sublim art de Tal·lia.

No és nostre objecte, avui, analitzar les causes que han portat al teatre català en el lamentable estat actual, puix que un distingit col·laborador nostre, entès en afers teatrals, iniciarà properament en nostres pàgines un estudi tendent a comentar i esclarir, sota un punt d'obir equànim, la diversitat de opinions i dades que s'aporten al respecte. Ens limitarem solament a donar compte del gran triomf assolit amb l'estrena de «Els Emigrants» per l'Ignasi Iglesias.

Hem dit que escrivíem aquestes notes amb joi intens i amb emoció profunda. No és per a menys.

Vençudes totes les dificultats, aplanats tots els obstacles, que sols la fè d'un home com l'excels Iglesias pot arribar a vèncer, el dia 24 de juny, tradicional diada de Sant Joan, a les nou de la vetlla, tingué lloc la primera representació de «Els Emigrants», en el Teatre Principal de Terrassa i sota la direcció artística de l'autor, qui a l'ensem representava el paper de Jacob, protagonista de la obra.

La ciutat de Terrassa oferí, durant el dia, un bell i pintoresc aspecte. La gent aflua de tots indrets. Trens que arribaven de Barcelona, automòbils i tota mena de carruatges, i fins caravanes organitzades en poblets veïns, tothom compareixia per a presenciar

l'espectacle. Eminents personalitats literàries i polítiques, crítics d'art, artistes, etcètera, expressament assistien a la representació.

A l'hora de començar l'espectacle, el teatre ofería l'imponent aspecte de les grans solemnitats. L'espectació era grandiosa, l'entusiasme delirant.

Ignasi Iglesias, autor de «Els Emigrants».

Tothom comentava, a son pler, l'ingrat gest de l'en Jaume Borràs, qui, segons diuen, molestat per un petit detall que sols pels esperits migrats podia ésser susceptible d'errònies interpretacions, retornà, quaranta vuit hores abans de l'estrena, el paper de Jacob que devia representar. L'Ignasi Iglesias, en la impossibilitat d'encarregar-se'n un altre actor, i amb un gest digne d'ell, — que per això és l'apòstol del teatre de la terra, — féu el sacrifici de representar-lo, convençut que la suspensió de l'espectacle equivaldria a escampar recels i dubtes envers la santa intenció que'ls guiava a ell i companys.

I així, entre comentaris i indiscrecions, s'alçà la cortina i començà el primer acte, fent-se tot seguit un silenci religiós i espectral. La forta producció, d'una intensitat

dramàtica culminant, entrà cor endins de l'auditori, qui en restà meravellat.

El primer acte és veritablement una obra mestra. L'autor hi planteja la dolorosa tragedia de l'emigració. La vida en el poble es fa impossible. La misèria més espantosa ho invadeix tot. La darrera collita, com la dels anys passats, no ha donat ni per a la sembra del present. Els joves veuen l'avenir amb espant. Dos o tres ja són a les Amèriques i les noves que d'ells es tenen no deixen endevinar amb exactitut la seva situació, car mentre uns asseguren que han fet fortuna, altres afirmen que es veuen voltats de contratemps espantosos. Mes, tant se val. Entre una dolorosa realitat i l'esperança d'obtenir un millorament, es decideixen per lo segon. I un dels més joves es disposa per a marxar, i tot seguit se sab que no farà el viatge sol, sinó que l'acompanyarà en Martí, l'espòs de la Rosa i fill d'en Jacob.

Aquest, amarat d'un fervorós amor al poble, els diu a tots les tristesses que els esperen a les terres forasteres i els tira en cara el poc afecte que tenen pels seus i la manca de fè que hi ha en la decisió de passar els mars, mes les seves paraules no convencen a aquella joventut que viu espantada davant les negrors de l'avenir i de la mateixa realitat present. I és el seu propi fill el que no es deixa convèncer i marxa, tal volta per a no tornar més.

I la situació, en el segon acte, resulta encara més greu. S'ha tancat una fàbrica de filats, i amb aquest tancament queda en vaga forçosa tot el poble. Els agents d'emigració aprofiten el dolorós moment i comencen a obrir llista. I tots hi posen el seu nom, joves i vells i també les dones. En Jacob segueix fustigant el fet, parla amb els propietaris i rics de la comarca per a cercar-hi un remei, i no és escoltat; increpa als agents que fan les gestions, i tampoc en treu res. La seva mateixa nora deixa endevinar la inquietut que sent per a anar al costat del seu espòs i portar-li el fill que fa poc ha nat.

El tercer acte també es sosté dintre aquesta mateixa emoció. La gent va preparant la marxa. El rector ha anat a demanar als poderosos feina per als seus feligresos i no n'ha

obtingut. Tot lo més que se sab és que aviat arribarà força armada, mes el poble ja serà desert. En Jacob segueix predicant, i, si bé alguns l'escolten i comprenen la raó de les seves paraules, tot seguit es deixen portar de l'ambient de la massa. Per altra part, senten la fredor de la soletat i preveuen amb esgarri-fança la situació que'ls espera en cas de no seguir als seus. I marxen tots i segueix la tragedia. En Jacob, vell i atuit per tanta desolació, surt a conrear la terra. El rector, des de la porta de la iglesia, beneeix als emigrants. Són els únics que's queden.

El poc espai que tenim, ens obliga a concretar. L'obra és una veritable meravella de tècnica. S'hi mouen més d'una quarentena de personatges i tots ells estan dibuixats amb molta perfecció. El diàleg té aquell estil senzill d'aire popular, tan característic en les obres de l'Iglesias. Hem dit que'l primer acte era una obra mestra d'exposició, i cal afegir que en els dos restants s'hi desenrotlla la tragedia amb un constant interès. Hi han escenes d'una intensitat dramàtica que comprèn de debò. Com exemple podem

anotar la marxa dels emigrants i quan un aplec de dones prenen comiat dels seus anti-passats, portant corones damunt les seves fosses.

La interpretació, excel·lent. Les actrius i actors que hi prengueren part, posaren en son treball una cura i un afecte dignes de tots el·logis. Tots, inclòs els encarregats dels papers secundaris, estigueren molt bé, formant un conjunt admirable i demostrant una vegada més l'Iglesias les seves dotes de director.

També foren aplaudides i amb justícia, dues decoracions noves d'en Josep Rocarol, d'una justesa i bona disposició remarcables.

Una cançó de breçol, del mestre Morera, que cantà al començament del tercer acte la Ramona Mestres, tot breçolant un infant, és un encís.

Com a nota darrera consignem l'esplendidesa amb que va posar-se l'obra, mercès al generós patriotisme del senyor Tarruella, el qual s'ha fet mereixedor, amb ses iniciatives i desprendiment, de les lloances dels devots del Teatre Català.

tot és sumissió i desenganys, per als últims tot és revolta i esperança. Els d'ahir opressió... els d'avui, lliberació!

Feta, a grans plomades, l'esmentada divisió, gireu la vista a vostre entorn, i no us toca altre remei que actuar en el sentit de treballar per a Catalunya.

Si per dissort, o! amat lector, perteneixes al primer grup, no perdis temps, pregunta, llegeix, investiga; no paris un sol instant, fins que sàpigues el que és la nostra Catalunya actual, i si en canvi ets dels qui sortiren de la patria sentint els batecs de la seva lliberació, no paris tampoc, segueix en l'exil una vida paralela a la que hauries portat allà si no t'haguessis mogut, treballa tant com puguis fins a lograr que cap dels amics i coneguts segueixi en la vida d'indiferencia per a les coses de Catalunya. Aquesta és la teva principal missió.

Les veritats, per doloroses que siguin, no poden callar-se, i hem de regonèixer és una gran veritat que són més els catalans indiferents que no pas els entusiastes i lluitadors, i essent això una veritat no devem estranyar-nos que s'en valguin els nostres enemics. No hi ha en tot suramèrica cap entitat catalana poderosa, ni un periòdic sòlidament sostingut, cap institució bancària, cap escola, hospital, casa d'immigrants, etc., etc., res que pugui senyalar als catalans com a força col·lectiva poderosa.

Es veritat que en la vida ideal dels lirismes, l'acció de cercles reduïts ha fet molta feina i més soroll, i perquè això és veritat, estem convençuts que d'aqueix fogar han de sortir-ne les flames vivificadores, les que han d'encendre els cors gelats per a convertir-los en patriotes sincers, per a imposar-los-hi els drets i els devers, que com a catalans els pertanyen.

Jo recordo amb emoció la sensació produïda en el cor d'un vell català l'audició de nostres cançons magistralment executades per l'«Orfeó Català»... jo sé el fruit de tal sensació. A, si les coses creïessin amb l'empena que naixen!

Coneguda la nostra situació social-col·lectiva, pensem quina ha d'ésser la nostra actuació davant la Catalunya de l'avenir.

L'actual conflagració europea, si bé és veritat no canviarà la faç esperitual dels pobles, no és menys cert modificarà essencialment la llur estructura material. De no sobrevenir aconeximents inesperats, després de la guerra de sang vindrà la guerra comercial, i en aquella lluita no hi podrem pas ésser neutrals els catalans.

Amèrica és un mercat on convergeixen les mirades dels països productors, i tots han començat els treballs preliminars per a la conquesta. Els Estats Units del Nort, han decretat que l'ensenyament del castellà sigui obligatori, i això que'ls il·lusos madrilenyos ho han pres com un homenatge esperitual a la

ELS CATALANS EXILATS i LA CATALUNYA DE L'AVENIR

Cada vegada que veig a un català qui pel sol fet, d'haver deixat la patria romàn indiferent a tot el que a ella fa referencia, sento en mon cor dos sentiments oposats: la compassió i el despreci.

Estudiem a fons aquesta qüestió, que val la pena per l'alta transcendència que té per als interessos morals i materials de la Catalunya de l'avenir.

Cal senyalar una divisió entre els catalans que sortiren de Catalunya vint anys enrera i els que han sortit de llavors ençà, puix sens aital divisió no podria fer-se un estudi justicier.

La majoria dels catalans de vint anys enrera, tenen de Catalunya un concepte, actualment, equivocat. Llavors plasmava encara damunt del poble un marcat indiferentisme per a la cosa pública, un «ja ho faràn» que caracteritzava a la majoria d'aquella generació. El caciquisme domenyava les ruralies i fins les ciutats. Els municipis eren fets a faïç dels mateixos pobles; els deutes públics cada dia creixien, però unes quantes pessetes llançades per un candidat enterbolien a nostres pagesos-electors, quins no veien més enllà de lo que'ls senyalava el secretari de l'ajuntament.

Tenint en compte aqueixos antecedents, serà fàcil figurar-se el que políticament era la Catalunya d'aquella època. Naturalment, que no tots els catalans eren d'igual faïç; però és cert que així es trobava la generalitat.

L'abandó de la esperitualitat catalana era un fet llastimós, i en els pobles i en les ciutats eren sempre els mateixos quins regien la cosa pública a plena satisfacció del cacic que'ls domenyava. Hem de convenir, doncs, que'ls que sortiren de la patria per aquells temps, havien de patir del mal senyalat o al menys s'en havien d'endur la plena convicció de que la vida política era molt deplorable.

Sots tal mode de pensar, és comprensible que la seva actuació en la patria d'adopció fos de marcada indiferencia per a les coses de la patria vera, i així veureu a una munió d'aquells catalans, que aquí han exercit vida activa dintre la llur esfera d'acció, arribant a acumular regulars fortunes o un modest benestar; però en canvi, al parlar-los-hi de Catalunya, us responen: «Allà, no s'hi pot fer res, tot és migrat, tot és ignorancia». Això, aimat lector, ho hauràs experimentat diferents vegades, i, segurament que com nosaltres, hauràs bregat per a fer veure l'equívoc del català de vint anys enrera.

Ben diferents són ja els catalans que deixaren la patria en la última dècada, la majoria dels quals sortiren de Catalunya en la plenitud de les seves activitats, sentint en el fons del cor un fogar de sà patriotisme.

Els són l'exponent de la nostra evolució. Uns us dibuixaran una Catalunya masella, els altres una Catalunya viril. Els primers us diràn que allò és tot migrat; els segons us afirmaran que tot és progrés. Per als primers

llengua de Cervantes, no és altra cosa que un dels actes preliminars per a la preparació del poble nordamericà a la conquesta dels mercats suramericans. Anglaterra, Alemanya, França, i totes les nacions actualment en guerra, tenen nomenades comissions importantíssimes, per a estudiar els mitjans de conquesta.

Figureu-vos, doncs, el que serà el món comercial en l'avenir. Jo crec que a Catalunya li espera un brillant pervindre, si nosaltres, els qui vivim exilats juntem nostres forces i oferim nostre concurs a la patria llunyana.

I crec arribat el moment de senyalar la conveniència de nostra acció col·lectiva.

Fitem l'esguard en les diverses col·lectivitats que aquí s'agiten i veurem que les que més profit coneixen d'aquest país, són precisament les que fan una vida més en harmonia amb els sentiments de patria. Elles tenen institucions poderoses i el seu comerç és potentíssim.

Nosaltres no havem de quedar enrera. Nostre orgull ha d'ésser la nostra obra. Cada català ha de convertir-se en un propagador de les coses de Catalunya i no havem de parar fins a aconseguir periòdics, banca, comerç, escoles, en fi, tot el que pugui contribuir a que la Catalunya de nostres amors sigui coneguda, estimada i respectada pel que és i pel que val.

Els homes poderosos deuen haver de posar part de sos cabals a l'engrandiment de l'ideal català, i els menestrals i humils la força del seu saber.

Cal fomentar, no solament la nostra indústria i comerç, sinó també les nostres arts i les nostres lletres.

Els capdavaners del moviment català han d'ésser escoltats en aquestes terres. Els conresadors del pensament català han d'ésser llegits en l'exil.

Tots devem treballar pel mateix fi. No hi ha ningú que des de son lloc no pugui convertir-se en el gra de sorra que ha d'aixecar l'edifici ideal.

Els productes catalans han d'ésser, no solament els preferits, sinó els exigits. Les nostres entitats tindran vida més pròspera quan més gran sigui el grau de catalanitat que sentin. Els nostres periòdics no han d'ésser melindrosos, ni de passatemps solament; han de portar marcat, d'un mode inconfundible, el segell de la moderna catalanitat.

Si seguim en la vida de lirismes, que rutinariament ens havem emprès, conseguirem, sí, és veritat, molts lloers lírics, però no serem mai una força per a contrarestar les necessitats col·lectives, no serem mai l'exèrcit de la pau activa que la patria necessita. Serem solament uns trovadors molt gentils que en els moments melangiosos endolcirem les anyorences, però seguirem sempre amb les mateixes penes i angúnies, planyent-nos del que no fem i lloant allò que podríem fer.

Ja fa massa temps que sentim la mateixa

cantarella; és hora ja de que pensem en fer més i en parlar menys, que la Catalunya de l'avenir serà gran si gran és l'esforç dels seus fills.

LL. SUBIRACHS I CUNILL.

Río IV, agost de 1916.

LLEUGERES DISQUISICIONS POETIQUES

Des de fa temps, sentiem la pruitja de parlar d'algun genre literari, erroniament conreuat per diversos poetes catalans residents en aquestes terres del continent americà, i àdhuc que dretament aquest exordi sembli un blasme, no és nostre propòsit, ni tenim la gosadia, greujar als compatriotes, puix si senyalar el camí dreturer que ha d'emmenar-los, amb el classicisme de l'estil, al conreuament perfecte de la literatura catalana, dissortosament dirigida per mals viarany, deslluïnt així la bellesa de la frase i el purisme del llenguatge, — encara que'l purisme exagerat produeix la fredor de l'estil; — i, sobre tot, avinentar les regles elementals que per a la confecció de les composicions poètiques propicien il·lustres tractadistes.

Molt bé ha dit l'autor de la «Eticologia Catalana», en Lluís Viladot: «D'un quant temps a aquesta banda, s'ha manifestat una tendència massa esbojarrada a compondre en formes prefixades, per rebeques i exòtiques que resultin, i no's conreen les nostres que tenen una varietat i adaptació a tota mena de genres i moviments, que potser no trobaríem en cap altra llengua.»

Alguns, àdhuc no'n tenen prou en manifestar aquesta tendència en la poesia catalana, que fins es permeten innovacions en el sonet castellà, prescindint — per ignorància — del seu classicisme.

Molts són els que's llancen de ple a la construcció del sonet, abans d'entrenar-se començant amb altres composicions més senzilles, ignorant, segurament, que'l sonet és un dels genres més difícils, perquè sa composició exigeix una sonoritat i majestuositat que solament pot ésser empleada en els assumptes seriosos. I, per dissort, esmercen el sonet en qualsevol tema, veient-se, alguns d'ells, plens d'imatges vulgars i expressions ordinaries.

Ignoren, també, que'l sonet ha de compondre un sol pensament, que comenci amb bellesa, que continuï amb naturalitat i acabi amb una sentència; i que la sentència de l'acabament del sonet deu ésser veritable, oportuna i afectuosa, expressant una valor real i no una futesa. Ademés, cada sonet ha de començar i acabar el pensament i no se-

guir aquest en varis sonets. També cal tenir en compte que la rima ha d'ésser, imprescindiblement, consonant.

Si bé el metre, o versificació, es compon sempre de versos endecassíl·labs, hi ha qui s'ha atrevit a formar-ne de versos pentissíl·labs, sextissíl·labs, eptassíl·labs, octossíl·labs, etcètera, però jamai s'ha donat a aquesta composició el nom de sonet.

Altres n'han compost amb hemistiquis, i s'ha generalitzat tant aquest sistema entre els nostres poetes, — pot-ser perquè han trobat que era més fàcil, en aparença, — que repetirem ço que diu l'erudit Lluís Viladot: «No reprovem que s'hagi romput la forma clàssica del sonet, més si l'esforç d'alguns que fent-ho no han sabut donar-li'n un de millor.»

MANUEL CAIROL.

CATALANS, GERMANS DE PATRIA

Es molt sensible no tenir assegurada la vida a una publicació catalana. RESURGIMENT, fundat amb els cabals d'un grup de bons patriotes, aspira a obtenir vida pròpia. Si esteu d'acord amb el seu criteri, sempre rectilini, i voleu tenir un periòdic que sigui expressió dels vostres sentiments, sotscriu-vos d'immediat a la nostra publicació.

Fareu obra cultural, patriòtica i essencialment humana.

Sostenidors de "RESURGIMENT"

ARIAS, PIUS.

CAIROL, MANUEL.

CIVIT, LLUIS.

COLOMER, FRANCESC.

CUCURELLA, JOAN.

ESTEVE, VICENS.

FLURIACH, LLUIS.

FRAXEDAS, RICARD.

GRAELLS, JOAQUIM.

JULIÀ i AUGÉ, J.

LLONCH, JOAN B.

MUR, ENRIC DE.

NADAL i MALLOL, H.

PAGÈS i SUÑOL, P.

RASPALL, JAUME.

RIAMBAU, JOAN.

RIVIÈRE, LLUIS.

SARDÀ i FORTUNY, OT DE C.

SIBILA, D.

SOLER, AMADEU.

LA QÜESTIÓ D'IRLANDA

Sir Roger Casement, l'ànima del darrer moviment revolucionari d'Irlanda, ha estat executat per la justícia del regne unit, sots l'acusació d'alta traïció a l'Anglaterra.

No tractarem d'esbrinar si verdaderament aquest home, en els actuals moments històrics, ha obrat bé o malament en fomentar la rebel·lió, puix l'apreciació de ço totjust dit ha separat a Catalunya l'opinió nacionalista; però no ens podem estar de fer un comentari desproveït de tota mequinesa, arràn del fet que nosaltres creiem una equivocació lamentable del govern que presideix Mr. Asquith.

Abans de tot ha de tenir-se en compte la situació creada a la verda Erin amb motiu de l'aplicació de la llei de l'*home rule* concedida pel mateix govern. Ans d'esclatar la gran guerra, tots sabem que'ls unionistes de Ulster estaven alçats en armes per a oposar-se a l'implantació d'aquesta reforma lliberal a les províncies llurs, i els nacionalistes per sa part i amb la protecció del govern es disposaven a la guerra civil per a fer prevaldre el seu criteri. Vingué la conflagració europea i les forces que obelen a Sir Edwar Carson, leader ulsterià, com les de Mr. Redmon, leader nacionalista, deposaren les armes i junts s'oferiren incondicionalment per a defensar la causa britànica, i el problema de l'*home rule* quedà sospens d'aplicació. Els elements que dirigien la societat Sinn Feinn vegeren segurament en la suspensió temporal del projecte una habilitat del govern per a no concedir a Irlanda el benifet que l'*home rule* els hi reportaria, i començà a laborar-se el plan revolucionari que tant cruelment ha estat reprimat amb el fusellament dels seus capdills i últimament amb l'execució, per mitjà de la força, de l'home qui hi tingué major participació moral.

La severitat del govern anglès, en castigar als insurgents, ha fet més bé a la causa d'Irlanda que la concessió de la mateixa autonomia política. Es cert que ha perdut homes de talent excepcional, tals com Connolly, Pearse, Mac-Donagh, Plunkett i el mateix Casement, que, a pesar de tot el que es digui, era un home de govern, diplomàtic llest i talentós d'altres qualitats sobrerament provades en situacions difícils i apremiants que li valgueren recompenses per part d'Anglaterra; però no és menys cert que'l sacrifici d'aquestes vides, ofertes heroicament a la llibertat d'un poble, farà germinar la llavor insana, l'odi etern i implacable en els cors irlandesos, que no s'ablanirà fins a despendre's de la tutela que amb ells exerceix la Gran Bretanya.

Anglaterra, amb el càstig cruel i inhumà de la força, vol imposar la seva hegemonia única i inviolable a la nacionalitat irlandesa, i això que's justificaria en països on encara impera el culte a les formes de govern ran-

cies i arcaiques i preval en tots els seus afers la rutina d'ésser amb la llei inexorable i inflexible, teoria absurda aplicada a la pena de mort, no es concebeix a un país com l'avançada i lliberal Britània que tantes proves té donades de la noblesa de sentiments que l'ànima. Es veritat que aquest mateix govern que ha dictat la bàrbara repressió és l'autor del projecte d'*home rule*, però això mateix demostra un contrassentit greuissim.

No estava sofocada la revolta? El poble irlandès, amb el leader nacionalista al cap, no ha anatematitzat als insurgents? Què es volia més?

Sentim admiració per l'Anglaterra, però protestem amb totes nostres forces de la repressió de la revolta d'Irlanda. Equivocats o amb raó, els insurgents lluitaven per un ideal noble, bò i humà, i es mereixien en sa dissort millor i més digne tractament.

JOÀN NUT.

La cultura popular és la base del progrés dels pobles. Si volem per Catalunya aquest benifet moral, engroixim els rengles dels inscrits a la benem'rita i patriòtica Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Delegació a l'Argentina: Callao, 511, Buenos Aires.

ELEGIA ROMANA

Toutefois, bel esprit; console ta douleur.
MALHERBE.

A llunyes terres fugí la Jovenesa,
les ales estenen; damunt la boira
sa dalla branda la Tardor marcida,
segant cabells i fulles.

Dolços esplets primaverals, oiú-me.
Que tristos ara us veig i que enganyosos!
De la groga Tardor que menyspreàreu,
guaiteu l'aspra revenja!

I vosaltres, companys qui foreu joves
i amaveu l'alegria, no adonant-vos
dels vents de la Tardor qui el bosc assequen
dels vint anys juvenívols;

vosaltres, qui de murtra coronàreu
de les hetaires les amades testes,
besant llurs boques roges quan glatién
obertes de luxúria;

vosaltres, qui amb la pensa enterbolida
guaitàveu somrient dintre les copes
del vi revifador la nota bàquica
qui bull com sang novella;

vosaltres, hèroes forts d'altres niçagues
qui dels reis barbres vils esclaus ne féreu
i davant les mercès de Roma augusta
d'orgull vos estremíreu;

com cau giravoltant del sèc brancatge
d'encartronades fulles groguenc nuvol,
així ara llençareu per vostra via
grapats d'il·lusions mortes.

Allunyeu de la pensa les mirades
de les verges, cercant dintos horts flairosos
roses per embaumar llurs cabelleres
que'l dolç oreig esbulla.

Oblideu, com records que'ls anys mustiguen,
veus qui omplenar podrien la dèu màgica
qui abeura als grans poetes i als grans músics,
si vives retornessin...

Amades veus qui el dolç secret cloïen
d'obrir dels móns daurats les portes blaves,
móns on florí el bes, alè de Venus,
d'Eros queixa somorta!

O, vell Anacreó, deixa'm ta lira,
car la meua vibrar ja no pot ara!
En ses cordes torçades, la mà trèmola
gemecs tan sols hi troba!

I jo voldria encara amb les despulles
dels boscs de nostres vides qui's marceixen,
teixir d'antics records una corona,
ramell de perpetuïnes.

Corona qui amb clarors de llarg crepuscle
il·luminés nostra esblaimada posta,
quan les Parques el fil de nostra vida
amb mà segura tallin;

quan bramuli Plutó dessota terra
i el vell barquer d'esblanqueïda barba,
solcant les aigües de l'Estigla, ens dugui
al regne de les ombres...

Debades me daleixo: com boirines
que Helios dispersa amb sos torrents de flames,
així la mort la remembrança allunya
de nostres hores belles.

Bolves som! Acotem la testa blanca
i guaitem vers la terra qui'ns estima
i amb amor ens atrau. Ella perdura.
La Jovenesa es folla.

JERONI ZANNÉ.

Tot català té el dever moral d'ajudar al sosteniment d'escoles catalanes, inscrivint-se soci de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

UN CATALA MIL-LIONARI VALIOS TESTAMENT

A títol d'informació transcrivim ço que suara ha publicat el diari «La Nación»:

«El fort colonitzador català, En Pere Vila, qui finà últimament a la ciutat de Rosario, era fill d'una modesta família que habita en el poble de Olujas, de la província de Lleida. Quan vingué en aquest país efectuà sos primers treballs agrícoles en el districte de Villa Constitución. Després de recalcades sofertes va radicar-se a San Pedro, província de Buenos Aires, on la seva sort millorà. Treballador incansable arribà a reunir una gran fortuna, que després de 33 anys se fa ascendir a més de 15.000.000 de pessos, distribuïts en camps i propietats ubicats en aquesta província i en la ciutat del Rosario,

Pere Vila i Codina

on se radicà, mantenint sempre relacions amb sos amics de San Pedro, de Villa Constitución i d'altres punts de la república.

Aquesta gran fortuna s'ha vist, després de la mort del senyor Vila, que estava — contra la opinió d'alguns — en poder d'un verdader filàntrop, d'un bon patriota i d'un bon amic de la República Argentina, segons son testament, fet l'any 1912, quan la propietat valia més i l'extint calculava que ascendia a 20.000.000, ha estat distribuïda de la següent manera: a Espanya, per a invertir-ho en la instrucció pública, 1.000.000 de pessos; a Catalunya, amb aqueix mateix destí, 1.000.000; a Lleida, amb idèntic fi, 500.000; per a Olujas, son poble nadiu, per a foment de la instrucció pública, dóna la explotació a perpetuitat, sense que pugui enagenar-se, de 25 llegües de camp a Misio- nes; per a l'Hospital Espanyol d'aquesta ciutat, 100.000; per a l'Hospici d'Orfes, 100.000; per a l'Hospital de San Pedro (província de Buenos Aires), on inicià sa fortuna, 20.000; a tots els seus germans, nebots i parents, els hi adjudica sumes que varien entre 20.000 i 70.000 pessos; a sa fillola, la senyoreta Escoda, una finca i 200.000 pessos;

a son amic, en Tomàs Olivé, 20.000; a la família del extint, l'Angel Echevarría, com a record d'aquell amic seu, 20.000; i el rest de sa fortuna, que és altre tant, a la nació argentina, per a invertir-la en la instrucció pública en prova d'agraïment a la terra on amb el seu treball va adquirir tan valiosos patrimoni. I tot ho adjudica a la instrucció

pública convençut per propia experiència de les dificultats que ell va trobar a la vida per no haver tingut son pare recursos per a costejar sa educació. Nomena marmessor a en Tomàs Olivé i a l'Angel Echevarría, avui extint el segon, de mode que'l senyor Olivé serà l'únic executor de la voluntat testamentaria del finat.»

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

NORMES ORTOGRÀFIQUES

I. Quan l'Institut d'Estudis Catalans va constituir la Secció Filològica, la diversitat de criteris i d'escoles que en la publicació de tota mena de textos catalans s'expressa per les normes ortogràfiques més variades, encara se reflectia en les mateixes publicacions de l'Institut. Cada impremta i cada autor tenia les seves exigències i encara que dues o tres orientacions generals anaven consolidant-se i en part compenetrant-se, no podia preveure's un acord espontani.

La creació de la Secció Filològica d'aquest Institut implicava ja naturalment la existència d'un centre especialitzat d'estudis que havia d'esdevenir el nucli iniciador dels treballs per a la redacció de normes ortogràfiques comunes a totes les Seccions i per a totes les publicacions de l'Institut, i la Diputació de Barcelona al crear-la li assenyala ja entre altres aquesta missió enlairada. Un cop enunciat el pensament va imposar-se per si sol: evidentment era possible, en l'estat present de la producció literària catalana, arribar a la formació de normes ortogràfiques fonamentals que donessin una solució nacionalment acceptable a un nombre de qüestions suficient per a constituir sòlid còs de doctrina.

L'Institut va disposar-se a realitzar aquest treball amb l'intent d'utilitzar-lo en les seves publicacions. El procediment seguit demostra un gran seny, una fè tranquil·la i una ferma perseverància. Elements de les Seccions Històrica i de Ciències s'agregaren als individus de la Secció Filològica per a constituir la Ponència ortogràfica, i aquesta, partint del programa de qüestions proposat per un dels seus membres de fa molt temps acreditat en aquesta mena d'estudis, començà una llarga i acurada deliberació, acabada amb la publicació d'un primer projecte, deixat per algun temps a nou estudi dels Ponents. Tres redaccions successives foren el resultat dels nous treballs abans que la Ponència presentés les normes a la deliberació de l'Institut en ple. Un Reglament aprovat a propòsit estableix la forma de les votacions de l'Institut i el temps que haurà de passar de l'una a l'altra.

Les normes ortogràfiques aquí donades no són totes les que foren posades a deliberació i estudi: són les que després de llargues deli-

beracions han arribat a obtenir el sufragi favorable dels quatre quints de membres votants de l'Institut. El respecte del seny pregon de la nostra llengua i de la seva tradició literària ha inspirat als membres de l'Institut d'Estudis Catalans els subtils sedaços per on creien que podia passar-ne pura la flor, així com la conveniència patriòtica d'afirmar una norma nacional els ha imposat a vegades el sacrifici del propi i personal criteri.

II. En la recerca de motius fonamentals que permeten fixar cada una de les normes ortogràfiques, se troba el català atret per criteris científics diferents i ben sovint contradictoris. Els segles XIII, XIV, XV i XVI van deixar-nos una tradició literària de grafies generalment admeses, que foren gràfios expressió del seny de la nostra llengua, fàcil i constant en els registres i diplomes cancellerescs, un poc més difícil de collir entre les errades i extravagàncies dels escriptors privats. L'origen etimològic de les paraules imposa solucions en la seva transcripció gràfica d'una força científica indiscutible en la nostra i en altres llengües romàniques. Una tendència natural mou l'home d'estudi a deixar marcats a la paraula escrita els valors fonètics dels sons fins allà on la seva expressió resulta possible.

Cap d'aquests criteris, però, té una valúcia científica prou gran per a imposar-se sempre que's troba en contradicció amb els altres. La tradició literària no fou sempre constant i quedà compromesa per una admissió servil de formes estranyes en els segles XVII, XVIII i XIX, sense comptar que existeixen lleis vitals d'evolució de les llengües que impedirien avui a qualsevol llengua parlada l'adopció absoluta de formes ortogràfiques corrents a l'Edat Mitja. L'etimologia no sempre és tan precisa com en els mots que vénen del grec o del llatí i fins en aquests no pot autoritzar la restauració de lletres i formes caigudes en desús, rebutjades per la tradició, contraries a lleis fonètiques ben vives. La solució fonètica és força sovint imperfecta per ser molt més gran el nombre de sons que el de lletres per a representar-los, a més a més de ser causa de pertorbació la lluita entre formes fonètiques dialectals contradictòries.

Els membres de la Ponència ortogràfica

de l'Institut i l'Institut en ple han arribat a un compromís entre aquests criteris igualment científics, resolent-se en cada cas per la solució que més els concordava o pel criteri que amb més força pugnava per sostenir-se adins del sistema que del conjunt anava resultant. No han pogut oblidar que, en la lluita entre diferents formes dialectals, la metròpoli té una gran influència en la formació d'una llengua literària, ni han menyspreat el valor fonètic de certes regions que distingeixen lletres confoses en la pronunciació de Barcelona. No sempre han pogut ni han cregut haver-se de substraure a consideracions sentimentals que naixen de l'actual lluita en la producció literària.

III. Per això, al girar els ulls enera i considerar el camí que hem fet, no podem estar-nos de pensar que en les discussions de l'Institut per la formació d'aquestes normes ortogràfiques s'han registrat en compendi totes les opinions en lluita que's regiren en l'actual producció literària de Catalunya.

No sols hi han trobat defensors els diferents criteris, sinó els sistemes més generals fins ara. L'ortografia que posava el seu més alt valor en el respecte de les formes tradicionals, la que va començar per l'instauració de grafies més directament fonètiques i ha anat perfeccionant-se amb la restauració de formes corrents en els nostres clàssics, la més radical que no recula davant de la generalització de signes nous i de la supressió de tota mena de lletres mortes, totes hi han tingut fermes defensors que, reduïdes les diferències tècniques, han sostingut la resistència en aquell ordre de raons sentimentals aon se ve a parar algunes vegades en l'adopció d'una sola ortografia.

I si havent-se escoltat tot i sospesat i discutit, ha arribat l'Institut a un conjunt de solucions harmòniques, per què no hauríem d'esperar que servís per a tots els catalans lo que s'ha fet tenint presents tots els criteris i els sistemes generalment coneguts a Catalunya? El que trobi en aquestes normes solucions en contradicció amb el seu pensar, consideri que altres, pensant com ell, s'han trobat davant de raons científiques tant sòlides, que abans de consentir-hi ell ja hi han consentit.

Es indubtable que hi ha en aqueixes normes ortogràfiques un seny que va afirmant-se i consolidant-se per si sol entre mig de la més gran diversitat de formes, des de molt abans de crear-se l'Institut, com subsistirà i se consolidarà més encara d'aquí endavant. Per què havia d'oposar-se ningú que bon català sigui a l'interès vital de la nostra llengua de vestir-se amb formes consagrades i definitives? L'incoherència i la diversitat de normes ortogràfiques col·loca avui la llengua catalana en condicions d'inferioritat per a triomfar en la concurrència amb les altres llengües romàniques.

Posem-nos tots a escriure el català amb la mateixa ortografia, i haurem augmentat en

una mida quasi bé incommensurable l'escassa facilitat que avui té el poble per a apropiarse'n la seva expressió literària. Què val davant d'això l'escrúpul d'un criteri filològic, que així com així ja fou tingut en compte? Ningú podrà considerar-se en perdua a l'abandonar les pobres personals originalitats per adoptar la pompa escrita d'una llengua igualment usada per tots els pobles de llengua catalana.

1. No s'escriurà amb *a* sinó amb *e* la terminació del plural dels noms en *-a* i les terminacions verbals en *-s*, *-n*, *-m* i *-u* de aquells temps en què la tercera persona del singular acaba en *-a*; així, tot escrivint-se *taula*, *força*, *formiga*, *força*, *teorema*, etcètera, amb *a*, s'escriurà, en el plural, *taules*, *forques*, *formigues*, *forces*, *teoremes*, etc., amb *e*; tot escrivint-se *pensa*, *trenca*, *prega*, *sig*, etcètera, amb *a*, s'escriurà *penses*, *pensen*, *trenques*, *trenquen*, *pregues*, *preguen*, *sigues*, *siguen*, etc., amb *e*; tot escrivint-se *pensava*, *dormia*, *faría*, etc., amb *a*, s'escriurà *pensaves*, *pensaven*, *pensàvem*, *pensàveu*, *dormies*, *dormien*, *dormíem*, *dormíeu*, *faríes*, *faríen*, *faríem*, *faríeu*, etc., amb *e*.

2. S'escriurà *g* i no *j* davant de *e*, *i*. Exemple: *gendre*, *geniva*, *geografia*, *gerani*, *ginebreda*, *girafa*, *marge*, *ingenu*, *gastralgia*, *sacrilegi*, *menges*, *mengivol* (en què la lletra *g* representa el mateix so que la lletra *j* en *jaspí*, *jove*, *jura*, *gorja*, *menja*, *menjoteja*); — *aventatge*, *metge*, *rellotge*, *viatgen*, *viatgin* (en què les lletres *tg* representen el mateix so que les lletres *tj* en *lletja*, *lletjor*, *viatja*, *viatjar*). Excepció: S'escriurà *j* davant de *e*: en els mots *jerarquia*, *jeroglífic*, *jeure* (forma secundària de *jauve*), *majestat*, en els nexes *-ject-* i *-ject-* (Exemple: *objecció*, *projecció*, *abjecte*, *adjectiu*, *conjectura*, *injectar*, *trajectoria*) i en alguns noms propis com *Jesús*, *Jerusalem*, *Jeremies*, *Jeroni*.

3. Dins l'ortografia catalana, trobem usades: I. Una *h* etimològica, *h* que correspon a una *h* llatina o a un esperit aspre grec. Exemple: *home*, *hipòtesi*; II. Una *h* signe rememoratiu d'una consonant desapareguda. Exemple: *rihent* (de *ridendo*), *rahó* (de *rationem*); III. Una *h* mer signe de pronúncia dissil·làbica. Exemple: *atribuhir* (llat. *attribuere*), *llehó* (llat. *leonem*); i IV. Una *h* sense cap valor fònic ni etimològic, escrita darrera de tota *c* final. Exemple: *amic* (llat. *amicus*).

D'aquestes quatre *hh*, continuarà usant-se la primera, la *h* etimològica; però se suprimiran les altres tres (ja de fet suprimides per un gran nombre d'escriptors); així, no s'escriurà *crehença*, *rahó*, *atihar*, etc., sinó *creença*, *raó*, *atiar*, etc., ni *atribuhir*, *influeix*, etcètera, sinó *atribuir*, *influeix*, etc., ni *amic*, *arch*, *gràfic*, etc., sinó *amic*, *arc*, *gràfic*, etc., però s'escriurà: *hàbil*, *habitar*, *haver*, *heretar*, *heroic*, *historia*, *hivern*, *home*, *holocaust*, *hora*, *hostal*, *hospital*, *hoste*, *humà*, *humil*, *ahir*

(llat. *heri*), *adherència*, *inherent*, *inhumà*, *cohesió*, *exhalar*, *exhumar*, *inexhaurible*, *prohibir*, *vehement*, *vehicol*, així, com *harmònic*, *in-harmònic*, *hèlix*, *antehèlix*, *hemicicle*, *heterogeni*, *hexàmetre*, *hidrogen*, *higròmetre*, *hipertrofia*, *hipotètic*, *homologia*, *horitzó*, etc., etcètera. — S'escriurà, però, *Espanya* (llatí *Hispania*), *oreneta* (de *hirundo*), *ordí* (de *hordeum*), *eura* (de *hedera*), mots que, ja d'antic, tothom escriu sense *h*.

4. Els nexes greco-llatins *ph*, *th*, *ch* i *rh* seran reemplaçats (com ja és costum de fer-ho) per *f*, *t*, *c* o *qu* i *r*; així, no s'escriurà *philosophia*, *theorem*, *chòlera*, *chiròpter*, *rhetòrica*, etc., sinó *filosofia*, *teorema*, *còlera*, *quiròpter*, *retòrica*, etc. S'exceptuaran solament els mots com *chor*, diferenciat així gràficament de *cor* (llat. *cor*).

Anàlogament, la *u* grega, no serà transcrita per *y* sinó per *i*; així, no s'escriurà *systema*, *ethylic*, *rhythme*, etc., sinó *sistema*, *etilic*, *ritme*.

5. La *i* assil·làbica darrera de vocal no s'escriurà *y* sinó *i*. Exemple: *aire*, *daina*, *raima*, *empaitar*, *escaïrar*, *remei*, *rei*, *reina*, *meitat*, *noi*, *almoina*, *boirós*, *avui*, *cuina*, *cuiraca*, *buidar*, *creia*, *duia*, *noia*, *remeiar*, *baioneta*, *joiós*.

Quan una *i* àtona precedida de vocal no és assil·làbica o una *i* tònica no accentuada gràficament va darrera d'una vocal, l'absència del diftong s'indicarà escrivint una dièresi sobre la *i*. Exemple: *reïna*, *reïnós*, *reïmet*, *raïm*, *heroïna*, *reïx*, *menyspreï*. Excepcions: No s'escriurà *ï* sinó *i*: I. Dins les terminacions *-ible*, *-isme*, *-ista*, *-itat*. Exemples: *increïble*, *egoïsme*, *panteïsta*, *tenuïtat*; II. Dins les terminacions dels verbs pertanyents a la tercera conjugació. Exemple: *agraïr*, *influir*, *influiré*, *influiria*, *obeïm*, *obeïu*, *constituït*, *constituïda*; III. Darrera dels prefixes *co-* i *re-*. Exemple: *coïncidir*, *reïmpressió*. Però *reïx*, *reïxi*; IV. Darrera d'una vocal que porti un accent gràfic. Exemple: *continúï*, *estudiï*.

6. La partícula copulativa procedent de la conjunció llatina *et*, que els antics escrivien normalment *e* (*jo e tu*), serà escrita *i* (*jo i tu*), no *y* (*jo y tu*).

(Seguirà.)

FELIÇ AUGURI

Sembla que Catalunya entra en un període de intensa i profitosa labor per la consecució dels seus ideals.

Fins ara les diferents agrupacions polítiques que es disputaven la hegemonia, àdhuc les que's deien nacionalistes, romanien oposades diametralment pels procediments posats en pràctica i la seva manera d'ésser.

Però amb el plantejament del problema

català al congrés de l'estat espanyol, es manifesta en l'actuació de cada una d'elles, sobre tot en dues, l'anomenada regionalista i la nacionalista (de la Unió Catalanista, car l'esquerra s'anul·là amb el pacte de Sant Gervasi) una tendència conciliatòria que'ns fa esperar bons resultats.

La «Lliga Regionalista» — quin nom s'imposa es canviï per «Lliga Nacionalista» — ha formulat, per mitjà dels seus diputats, una raonada exposició del que anhela Catalunya, per a avançar en el camí de les seves reivindicacions. Es de creure, per la forma amb que ha estat presentada la petició, amb la formalitat dels homes de la Lliga, puix del contrari el poble, que tantes vegades s'ha vist enganyat, els anatematitzaria com a traidors de la patria i ço darrer no crec vulguin aventurar. Però si mantenen el nou geste i no es rebaixen amb una nova claudicació, la causa de Catalunya en sortirà a favorada.

Una avassalladora corrent nacionalista es va obrint pas en l'ànima de Catalunya. Noteu sinó, com amb el cas Rodés, que primer s'exigeix el regoneixement de la nacionalitat catalana ans de sumar-se a les forces de l'estat els qui veuen en aquest un lloc propici per a satisfer les seves particulars ambicions. L'Emili Junoy, el polític català que tant ha evolucionat, passant-se ara de poc a la monarquia, també ha defensat calurosament les aspiracions de Catalunya. I és que, a pesar de tot, primer ens sentim catalans i quan arriba la oportunitat sabem demostrar que ho som.

Pot-ser els que sufrim les amargors de l'exil, forçós o voluntari, enduts per la mateixa idolatria que sentim per la patria llunyana i la fretura d'un demà esplendorós, veiem les coses des de un punt d'obrir erroni que'ns fa somniar impossibles, però sigui com sigui, l'actual moment de la política catalana ens produeix l'entusiasme dels grans esdeveniments.

P. O. L.

NOTICIES

Llegim a «La Veu de Catalunya», corresponent al 24 de juny:

«Els catalans d'Amèrica per l'Ensenyança Catalana. — L'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana ha rebut, de l'Agrupació de Propaganda Catalana del Casal Català, de Buenos Aires, un xec per valor de 45.15 pessetes, producte de la venda d'uns folletons amb la composició premiada en guany amb la Flor Natural en els Jocs Florals organitzats per aquella entitat i celebrats a la dita capital argentina.

Es constant i activa la cooperació que els catalans d'Amèrica aporten a la obra patriòtica de la «Protectora», i és exemplar per

quant revela l'existència en ells, allunyats de la patria, d'un sentiment de catalanitat, del qual tan-de-bò estiguessin posseïts tots els nostres compatricis.»

□ □ □

El periòdic madrileny «España» ha publicat un número especial consagrat al problema de la nacionalitat catalana.

Si bé l'esmentat número no conté molts aspectes de la nostra idiosincràcia nacional, — per altra part regoneixem no poden ésser tractats en les reduïdes pàgines d'un setmanari, — es fa molt interessant i té una alta valor per a nosaltres, puix demostra que'l problema de Catalunya s'imposa per damunt de tot obstacle i mals miraments.

En el número citat hi han treballs, entre altres, dels senyors: Prat de la Riba, Rovira i Virgili, Josep Carner, Feliu Escalas, Coll i Rodés, Folch i Torres, Pompeu Fabra, de Olwer i Alexandre Plana.

L'edició restà agotada a Buenos Aires als pocs dies d'haver arribat.

□ □ □

Per motius de salut s'ha vist precisat a deixar les tasques artístiques el mestre de música, Ramón Guitart, qui feia anys residia entre nosaltres.

El dia 7 d'agost embarcà, en el vapor Balmes, envers la patria, on pensa trobar goriment per a la seva dolença.

No cal dir, desitgem al distingit compatrici, que els aires sanitosos de la nostra Catalunya retornin al seu còs la robustesa que ara li manca.

□ □ □

Tenim entès que'l «Casal Català» ha adreçat una comunicació al representant de la nació francesa a aquesta república, trament-li la satisfacció amb que ha vist l'honor conferit, per la França heroica, a la llengua catalana al donar-li categoria oficial i ésser compresa entre els idiomes respectats per la censura que, amb motiu de la guerra, hi ha instituïda en aquell país.

Es de molt el·logiar aquest acord perquè suposa l'existència d'aquell sentiment patriòtic que tantes vegades manifestà el «Casal Català» de Buenos Aires.

□ □ □

Es troba, des de fa uns mesos, a l'Argentina el jove i notable pianista català, en S. Pagès i Rosés.

Desitgem molts llores i bona sort en sa carrera, al celebrat concertista.

□ □ □

Justificant el programa de divulgació de la llengua catalana, que ens hem traçat, i perquè tots els catalans puguin adoptar-les, comencem, amb aquest número, la publicació de les Normes Ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans.

Preguem a tots nostres compatricis les estudin i emplein tot seguit en els escrits.

□ □ □

Han estat nomenats representants de RESURGIMENT, els senyors següents: Joànn Cucurella, a Mendoza; J. Julià i Augé, a Bahía Blanca; Enric de Mur, a Montevideo.

De l'acció d'aquests tres entusiastes en surtirà molt afavorida la nostra publicació.

El nomenament de corresponsals a diferents encontres de la república, s'anirà fent segons les conveniències de RESURGIMENT.

□ □ □

Hem vist amb satisfacció l'iniciativa del Consell Directiu de l'«Orfeó Català», de Buenos Aires, instituïnt definitivament classes de solfeig, gratuïtes per als senyors i senyorettes orfeonistes.

Aquesta innovació la creiem molt encertada per al perfeccionament artístic del conjunt choral.

□ □ □

El llorejat esculptor català, en Josep Cardona, el dia 2 d'aquest mes empenqué viatge cap a Barcelona en el vapor Reina Victoria. Va allà, a fer algunes obres artístiques per a la nació Argentina.

— En el mateix vapor embarcà el distingit concertista de viola, l'Aníbal Canut, qui havia format part, durant una llarga temporada, de la «Sociedad Argentina de Música de Cámara.»

□ □ □

El dia 22 del corrent pensa retornar a la patria, en el vapor Cádiz, el distingit violinista Enric Casals.

□ □ □

A última hora ens arriba la nova del concert que, en homenatge al malhaurat Granados, organitza el Casal Català per al dia 20 del corrent, en el teatre Victoria. L'Orfeó Català, el poeta Marquina i les senyorettes Tasso i Aznar, tenen a son càrrec les diverses parts del programa.

En el número vinent donarem compte d'aquesta festa, que promet ésser esplèndida.

Teodomir Suñé

Escrivà

Sarmiento, 385 - U. T. 1345, Avenida

Llibreria i Papereria "EL CONGRESO"
Impremta, Encuadernació, Llibres en blanc

ABUYÉ i CIA

Obres completes de Mossén J. Verdaguer,
Edició de luxe. Geografia general de Catalunya.
Próximament gran assortit de llibres catalans

RIVADAVIA, 1865 - BUENOS AIRES

LES PEDRES DE COLOR i LA SORT

Des de la més llunyana antiguitat s'ha atribuït a les pedres de color, virtuts que sempre s'han comprovat. Aquestes pedres deuen ésser usades per a que donguin sort, segons en els mesos en que s'ha nascut.

Gener... Topaci	Maig... Esmeralda	Setembre... Zafir Colomb
Febrer... Amatista	Juny... Peridot	Octubre... Turmalina
Març... Rubí	Juliol... Cornalina	Novembre... Obsidiana
Abril... Zafir	Agost... Granate	Desembre... Sardónica

Recomanem a les persones que vulguin posseir un anell o agulla amb la pedra que li correspongui, dirigir-se a la Casa Prats, única joieria que té el surtit complet.

Les persones de l'interior, poden demanar-les per carta, remetent l'import per giro o contra reembols. Aquesta oferta és únicament com reclam.

Casa PRATS - Alhages d'ocasió - Cangallo, 739 - BUENOS AIRES
U. T. 1729, Av.

RESURGIMENT

PUBLICACIÓ MESAL CATALANA

CONDICIONS D'ABONAMENT:

Trimestre.....	\$ 1.—
Semestre.....	„ 2.—
Número solt.....	„ 0.30
Quota de cooperador (mesal), „	1.—

Redacció: México, 1354.

Administració: Cangallo, 828, llibreria

CONCURSOS D'HISTORIA DE CATALUNYA DE LECTURA i ESCRIPTURA EN CATALA

Subvenció a escoles. Creació de càtedres de literatura i tot el que's refereix a l'enaltiment i difusió de la llengua i historia catalana. — — — —

Acció patriòtica i cultural de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana

Quota mesal: \$ 0.60 m. n. — Delegació: Callao, 511 - Buenos Aires

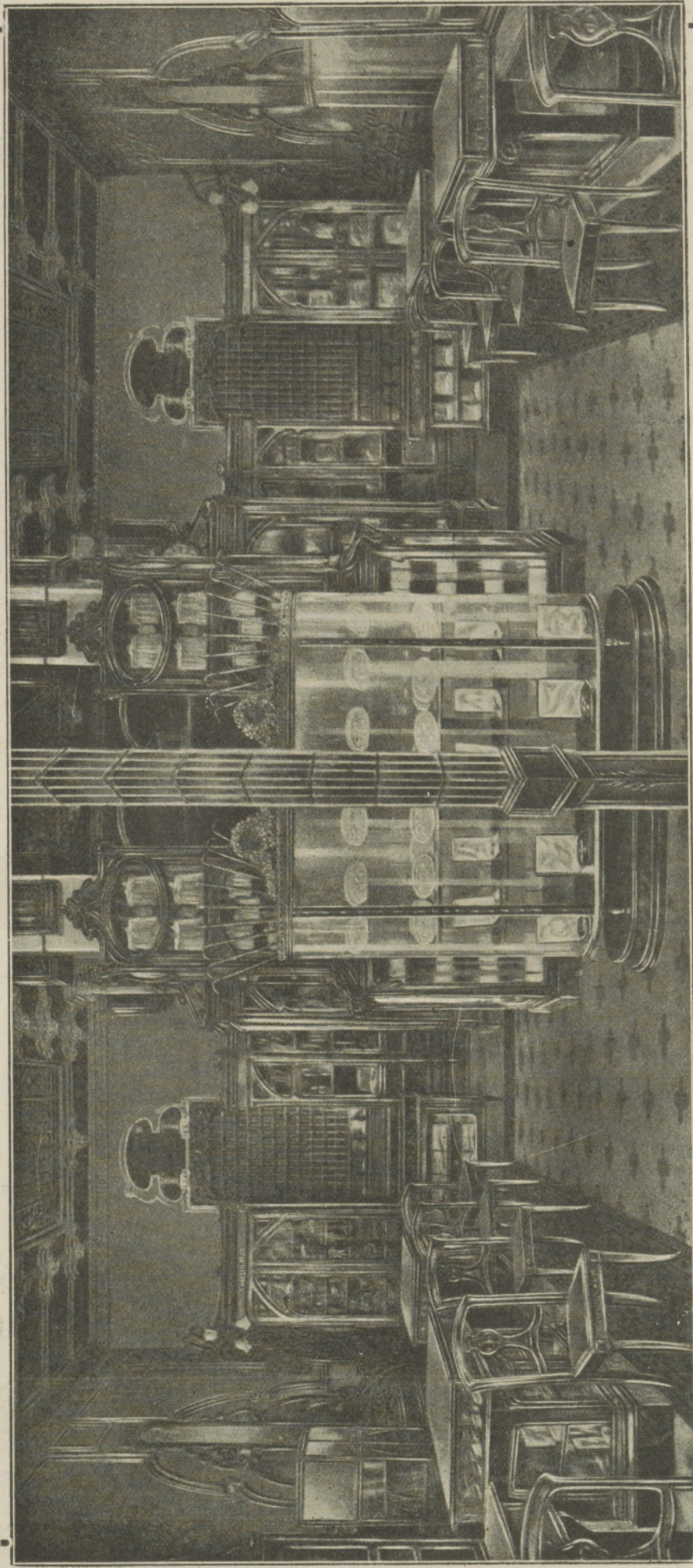
Senyor Administrador de "RESURGIMENT"

Molt senyor meu: De conformitat amb les condicions d'abonament li agrairé m'inscrigui sotscriptor de "RESURGIMENT" per a un

Nom i cognom

Adreça

SALO DE VENDES DE LA
❧ ❧ ❧ GRAN JOIERIA
LA ROYAL

La casa millor surtida en alhages fines i de novetat.

Preus sense competència per tenir la importació directa.

PAGÈS germans

JOIERS INTRODUCTORS

DAVANT DEL TEATRE ODEON - 360, ESMERALDA

LLIBRERIA, PAPERERIA,
IMPREMTA, ENCUADERNACIO

A. SOLER

CANGALLO, 828 - Buenos Aires

Unió Telef., 3323 (Llibertat)

Targetes de visita, classe fina, a 1 \$ el cent

LLIBRES EN CATALÀ

OBJECTES
D'ESCRITORI,
LLIBRES
COMERCIALS,
CARNETS - NOTES,
BLOCS,
REGISTRADORS, etc.

LLIBRES DE LITERA-
TURA, FILOSOFIA,
HISTORIA, GEOGRA-
FIA, DRET i LEGIS-
LACIO. MANUALS
CIENTIFICO-PRACTICS
DICCIONARIS, etc.

Casa GUTIERREZ

PERÚ, 85

SASTRERIA i CONFECCIONS

ANEXE:

Sarmiento, 999, cantonada Carlos Pellegrini

A pesar del gran augment de les mercaderies, sóc l'únic
que sostinc els preus a l'alcang de totes les fortunes

Aviat grans novetats d'istiu.
Secció especial per a la campanya.